

UPRAVNO PRAVO IN UPRAVNI POSTOPEK

UPRAVNI POSTOPEK

1. TEMELJNA NAČELA

A) NAČELO ZAKONITOSTI

= upravni organi morajo pri odločanju o pravicah in dolžnostih državljanov in njihovih organizacij ravnati po zakonu in drugih predpisih

= vsaka odločitev v upravni stvari mora imeti osnovo v splošnem pravnem aktu

= na te akte so vezani tudi nedržavni organi, kadar odločajo na podlagi javnih pooblastil

= principi pravne države zahtevajo, da organ, ki odloča v upravnem postopku, upošteva tako materialne odločbe o splošnih pravnih aktih kot tudi pravila postopka

= odločbe zakona o ZUP imajo SUBSIDIARNI ZNAČAJ = na tistih upravnih področjih, za katera je z zakonom predpisan posebnim postopek v posameznih vprašanjih, ravna po tem posebnem postopku (pobiranje davkov, carinjenje...); v vseh drugih vprašanjih pa ravna organ po zakonu o splošnem upravnem pravu – ZUP

P: carinjenje poteka na osnovi carinskega postopka, oblika odločbe ali vabila pa bo organ uporabljal ZUP

= vse delovanje državnih organov ni podvrženo pravilom UP

= po njem se morajo ravnati organi le pri svojem upravnopravnem ali oblastnem delovanju, kadar odločajo o pravicah in obveznostih strank v neki upravni zadevi

UPRAVNA ZADEVA = družbeni odnos, v katerem je prisotna z zakonom določena javna korist

= upravni organi opravljajo vrsto drugih nalog (vodenje evidenc; priprava predlogov zakonov in predpisov; izdelovanje analiz in poročil o stanju na svojem področju; nadzorovanje izvrševanja aktov; sprejemanje različnih aktov poslovanja – sklenitev pogodbe o nabavi pisalne mize ali računalnika...)

= v teh zadevah jih NE vežejo pravila upravnega postopka

= upravni postopek NE velja za delo sodišč – ravnajo po svojih procesnih zakonih (zakon o kazenskem postopku, zakon o pravdnem postopku – za premoženjske spore)

= kadar vrhovno sodišče odloča o upravni zadevi, ravna po ZAKONU O UPRAVNIH SPORIH

= stranka, ki z odločbo (tudi po drugostopenjski odločbi, izdani po pritožbi v UP), dano v upravnem postopku ni zadovoljna, lahko nastopi s tožbo zoper upravni organ pred vrhovnim sodiščem RS

= sodišče nastopa kot razsodnik (neodvisni razsojevalec) med upravnim organom (ki poskrbi za uveljavljanje svojih koristi in v sodbi ni nevtralen!) in stranko ter s sodbo reši spor

= takšno odločanje je pomembno za zagotavljanje pravne varnosti

= načelo zakonitosti veže državne upravne organe tudi, ko odločajo PO PROSTEM PREUDARKU

= ko je organ v enakem dejanskem stanju upravičen izbirati med več možnostmi, pri čemer je vsaka izmed njih zakonita

= organ mora sprejeti takšno odločitev, ki najbolj ustreza javnemu interesu – PRIMERNOST

= odločba mora biti izdana v mejah pooblastila in v skladu z namenom, zaradi katerega je bilo pooblastilo dano (P: izdaja orožnega lista)

= načelo zakonitosti veže organe pri VEZANIH AKTIH = organ mora dati pozitivno odločbo, če stranka izpolnjuje pogoje in negativno, če jih ne!

B) NAČELO VARSTVA PRAVIC DRŽAVLJANOV

= pri odločanju o upravnih stvareh morajo državni organi omogočiti strankam, da čim lažje uveljavijo in zavarujejo svoje pravice

= paziti je treba, da stranka ne uveljavlja pravic na škodo pravic drugih ali v nasprotju z javno koristjo, ki je opredeljena z zakonom

- = uradna oseba mora stranko opozoriti, ko ima ta možnost uveljaviti kakršno koli PRAVICO
- = OBVEZNOSTI = stranki je treba naložiti zanjo najugodnejše ukrepe, če je z njimi mogoče doseči namen zakona
- = če zahtevek stranke ni jasen, UO pozove stranko, da ga pojasni ali dopolni

C) NAČELO UČINKOVITOSTI IN EKONOMIČNOSTI

- = organi, ko odločajo o upravnih stvareh, morajo zagotoviti učinkovito uresničevanje pravic in interesov državljanov in njihovih organizacij
- = zakonodajalec s tem prepreči počasno in nemarno delo državnih organov; obravnavanje človeka kot spis ali primer; brezčutnost v poslovanju ali kanclijščino – privede v birokratizem (državni uslužbenci dajejo prednost svojim os interesom pred splošnimi družbenimi interesi)
- = načelo ekonomičnosti zahteva, da z manjšo uporabo sredstev, časa in osebnih naporov dosežemo enak učinek, oziroma večji učinek ob enaki porabi časa, sredstev in os napora
- = v tem smislu mora ravnati vsak od 40 000 zaposlenih v slo državni upravi

Č) NAČELO MATERIALNE RESNICE

- = v UP je potrebno ugotoviti resnično stanje stvari + v ta namen ugotoviti vsa dejstva, ki so pomembna za zakonito in pravilno odločbo
- = za ugotovitev objektivnega stanja lahko organ, ki vodi postopek, izvede vsak dokaz in ni vezan le na predloge strank
- = glavni namen postopkov pred sodiščem je razrešitev spora, upravni organ pa mora v postopku uveljaviti javni interes, kot je opredeljeno v pravnih predpisih
- FORMALNA RESNICA = nasprotna odkrivanju resnice v smislu skladnosti med našim mišljenjem in stvarnostjo: če bi bilo treba šteti za resnico kar izjavita 2 priči
- MATERIALNA RESNICA = uradna oseba, ki vodi postopek po uradni dolžnosti, mora z vsemi možnimi sredstvi doseči prepričanje o skladnosti miselne predstave s stvarnimi dejstvi
- Izjema je JAVNA LISTINA, saj se resničnost njene vsebine predpostavlja

D) NAČELO ZASLIŠANJA STRANKE

- = pred izdajo odločbe mora organ omogočiti stranki izjavo o dejstvih in okoliščinah, ki so pomembne za odločitev o upravni zadevi
- SKRAJŠANI in MANDATNI POSTOPEK = izjemoma je mogoče izdati odločbo brez poprejšnjega zaslišanja
- = uradna oseba ni dolžna verjeti izjavam stranke, lahko za ugotovitev dejstev izvede še druge dokaze

E) NAČELO PROSTE PRESOJE DOKAZOV

- = da noben dokaz nima formalno večje veljave od drugega
- = pooblaščen oseba po svojem prepričanju ter skrbni in vestni presoji odloči, katera dejstva šteje za dokazana
- = s tem je podana tudi njena osebna človeška odgovornost za rešitev upravne zadeve
- = v postopku dokazovanja mora uradna oseba presoditi vsak dokaz posebej in vse skupaj; na podlagi celotnega postopka določiti, katera dejstva je šteti za dokazana
- = zavzeto stališče je potrebno tudi pojasniti in utemeljiti v obrazložitvi ODLOČBE
- = ta del odločbe mora biti skrbno izdelan, saj je potrebno prepričati naslovljence v zakonitost in pravilnost
- OBRAZLOŽITEV = izhaja iz izreka odločbe in mora biti z njim skladna ter iz izreka tudi logično in argumentirano izvedena
- DOKAZOVANJE poteka z listinami, pričami, izvedenci, ogledi in izjavami stranke
- = s temi dokaznimi sredstvi ugotavljamo dejstva, ki so pomembna za odločitev v upravni stvari, oziroma uporabimo tista dokazna sredstva, ki so za posamezno zadevo najbolj primerna

F) NAČELO SAMOSTOJNOSTI

- = princip izhaja iz vse večje strokovnosti državne uprave
- = organ, ki vodi UP, samostojno odloča v mejah pravic, ki mu jih daje zakon

= pomen PRAVILA USTREZNIH STROK in OBJEKTIVEN PRISTOP k reševanju upravnih zadev

= na delo uradne osebe ne smejo vplivati PS, poznanstva ali IS

G) NAČELO DVOSTOPNOSTI – PRAVICA DO PRITOŽBE zoper odločbo, izdano na 1 stopnji

= organizacija pravnih organov mora biti prilagojena temu načelu

PRVOSTOPENJSKI UPRAVNI ORGANI = običajno bliže terenu, poznajo krajevne razmere

DRUGOSTOPENJSKI ORGAN = bolj objektivni pri odločanju, ima pregled nad odločitvami v podobnih primerih, strokovno bolj usposobljen za reševanje podobnih primerov

= pri odločanju o upravnih zadevah je pogosto koristno, da odločitev pretehta še drug organ, da je čim bolj premišljena z dejanskega in upravnega vidika

PRAVICA DO PRITOŽBE izhaja iz ustavne pravice do pravnega sredstva – 25 člen ustave RS

= urejena z zakonom, stranka se ji ne more odreči, pravica do pritožbe ji ne ugasne

= prav tako stranka ne izgubi pravice do pritožbe, če v odločbi manjka pouk o pravnem sredstvu ali je ta pouk napačen – zaradi napačnega pouka o pravnem sredstvu stranka ne sme utrpeti škodljivih posledic

= vsakomur je zagotovljena pravica do pritožbe ali drugega pravnega sredstva proti odločbam sodišč in drugih DR organov, organov lokalnih skupnosti in nosilcev pooblastil, s katerimi ti odločajo o njegovih pravicah dolžnostih ali pravnih interesih

= kadar zakon predpiše izjemo od načela dvostopnosti, ali ko pritožba ni mogoča, mora biti na drug način zagotovljeno varstvo pravic in zakonitosti (P: neposredno upravni spor, nepravdni postopek pred sodiščem, ustavna pritožba...)

H) NAČELO PRAVNOMOČNOSTI

= pravnomočne postanejo le odločbe v korist stranke – favorabilne konstitutivne odločbe), zavrnilne ali deklaratorne pa ne!

FORMALNO PRAVNOMOČNA = odločba, zoper katero NI več mogoča pritožba niti upravni spor

= veže se na možnost izpodbijanja pravnega akta

= upravna odločba postane FP, ko je ni več mogoče izpodbijati z rednim pravnim sredstvom

= FP veže zlasti stranko, saj odločbe ne more več spodbijati s pritožbo v pravnem postopku ali tožbo v upravnem sporu

MATERIALNO PRAVNOMOČNA = tista FP upravna odločba, s katero je stranka pridobila kakšno pravico ali ji je bila naložena kakšna obveznost

= MP zadeva vsebino odločbe in veže tako stranko kot upravni organ

= MP izhaja iz splošnega CIVILIZACIJSKEGA PRINCIPA pravne DR o pridobljenih pravicah

= ta princip je pogoj za pravno varnost in stabilnost družbenih odnosov

= v upravnem postopku se ne rešujejo spori med strankami tako kot v postopkih na sodišču

= državni organ stranki neko pravico prizna ali pa ne

= kadar je stranki neka pravica priznana, ji le-te ne more več odvzeti

= v primeru NEGATIVNE ODLOČBE, ko stranki pravica ni priznana ali ji je naložena neka obveznost, pa je mogoče, da upravni organ takšno pravico prizna kdaj pozneje, ko se okoliščine spremenijo, ali da stranko odveže neke obveznosti (P: območje postane zazidljivo in je mogoče izdati lokacijsko ali gradbeno dovoljenje, ki je bilo ob prvem zaprosu zavrnjeno – v takem in podobnih primerih je vztrajanje na MP nesmiselno)

ABSOLUTNA PRAVNOMOČNOST = absolutno prepoveduje ponovno odločanje o isti stvari

= za upravne organe neustrezna

IZREDNA PRAVNA SREDSTVA

= v primeru velikih nepravilnosti ali nezakonitosti je mogoče ponovno preizkusiti MP odločbe

= odprava, razveljavitev, sprememba pravnomočne materialne odločbe

DOKONČNOST ODLOČBE

= zoper katero ni več možna pritožba – odločba drugostopenjskega organa ali potek roka za pritožbo

IZVRŠLJIVA ODLOČBA

= na osnovi katere je mogoče zoper zavezanca, ki ne izpolni obveznosti prostovoljno, uporabiti prisilno sredstvo

= izvršitev upravne odločbe se izvede po upravni ali sodni poti (odvisno od narave obveznosti, ali ima denarno

ali ne-denarno obliko

= včasih je treba izvršbo uresničiti z dejanji drugih oseb ali izvesti izvršbo v zavarovanje

D) NAČELO POMOČI NEUKI STRANKI

= organ, ki vodi postopek, mora skrbeti, da nevednost in neukost stranke nista v škodo pravic, ki ji gredo po zakonu

= uradna oseba mora opozarjati stranke na njihove pravice in pravne posledice njihovih dejanj v pravnem postopku – stranke v pravnem postopku običajno nimajo posebnega pravnega svetovalca – odvetnika

PRAVICA DO UPORABE SVOJEGA JEZIKA IN PISAVE

= 62. člen ustave RS določa, da ima vsak pravico, da pri uresničevanju svojih pravic in dolžnosti ter v postopku pred državnimi in drugimi organi, ki opravljajo javno službo uporablja svoj jezik in pisavo na način, ki ga določa zakon

= upoštevati je treba ustavno odločbo, ki pravi, da je v Slo uradni jezik slovenščina (oz. italijanščina in madžarščina na območjih, kjer živita narodnostni manjšini) – 11 člen ustave RS

= stranka, ki ne zna jezika, v katerem teče postopek, ima pravico spremljati postopek preko tolmača

2. PRISTOJNOSTI

A) STVARNA IN KRAJEVNA PRISTOJNOST

= pravica in dolžnost določenega organa na določenem ozemlju, da izda odločbo o neki upravni stvari

= pristojnost je določena z zakonom in je stranke ne morejo spreminjati

STVARNA PRISTOJNOST

= sem spada tisti krog zadev, ki so z materialnimi predpisi odrejene v reševanje posameznih vrsti upravnih organov

= naloge – pristojnosti uprave izvršujejo v Slo ministrstva

= zakon o organizaciji in delovnem področju ministrstev določa, za kakšne vrste zadev je pristojno posamezno

P MŠS predšolska vzgoja in priprava otrok na šolo, obvezno osnovnošolsko izobraževanje, osnovno glasbeno izobraževanje, na izobraževanje in usposabljanje otrok in mladostnikov z motnjami v razvoju, na položaj in družbeno zaščito otrok, na srednje izobraževanje, na področje visokega šolstva, na dijaške in študentske domove, na izobraževanje italijanske in madžarske manjšine in Romov, na izobraževanje Slovencev v Aut, Hun in Itl, na dopolnilni pouk slo jezika za Slovence po svetu, na športno vzgojo in rekreacijo, na preventivno in korektivno športno dejavnost, na selektivni vrhunski šport, na pripravo sistemskih in drugih rešitev, na pripravo meril za financiranje javne službe, na vzpostavitev bilance nepremičnin in pripravo programa investicij in investicijskega vzdrževanja, na oblikovanje info sistema s področja šolstva in športa, na vzpostavljanje kadrovske evidence in izobraževanja pedagoških, andragoških in drugih strokovnih delavcev ter na napredovanje in nazive

= odločanje ministrstev je organizirano dvostopenjsko:

= na prvi stopnji odločajo upravne enote znotraj katerih je prisoten tisti del, v katerega delovno področje spada po svoji naravi oz vsebini

= kadar ni mogoče dognati, kateri del uprave je na svoji stopnji pristojen za reševanje, izda o takšni zadevi odločbo tisti del, ki izvaja naloge obče uprave

KRAJEVNA PRISTOJNOST

= določa, kateri stvarno pristojen organ naj na določenem območju rešuje konkretno upravno zadevo

= z zakonom je določeno, da za nepremičnino odgovarja organ, na območju katerega je nepremičnina

= za zadeve, kjer kot stranka nastopa podjetje ali obrt, je krajevno pristojen organ, na območju katerega se dejavnost opravlja

= v zadevah, ki se tičejo dejavnosti kakšnega državnega organa ali samoupravne skupnosti, je krajevno pristojen organ, na območju katerega je sedež take stranke v postopku

= kadar se upravna zadeva nanaša na ladjo ali letalo, je krajevno pristojen organ z območja matičnega letališča ali pristanišča

= v vseh zadevah fizičnih oseb je pristojen organ, na območju katerega ima stranka stalno prebivališče

= če stranka nima stalnega prebivališča, se krajevna pristojnost določi po začasnem prebivališču

= kadar po teh kriterijih ni mogoče določiti pristojnosti, je za reševanje upravne zadeve pristojen organ, na območju katerega je nastal povod za postopek – SUBSINDIRANA PRISTOJNOST

B) SPOR O PRISTOJNOSTI

POTZITIVNI SPOR O PRISTOJNOSTI

= kadar si dvoje ali več organov lasti pristojnost o isti pravni zadevi

NEGATIVNI SPOR O PRISTOJNOSTI = KOMPETENČNI KONFLIKT

= kadar dva ali več organov zavračajo pristojnost

= odloča višji organ, ali organ, ki so mu organi v sporu odgovorni

= natančna pravila za reševanje sporov o pristojnosti vsebujejo ustrezni zakoni

C) PRAVNA POMOČ

= opravljanje posameznih dejanj v upravnem postopku

= izvede jih nepristojen organ na prošnjo pristojnega organa

P: zaslišanje prič, ogled, zavarovanje dokazov, dostava spisov...

= kakšno dejanje se tako opravi hitreje, z manj stroški

= v skladu z načelom učinkovitosti in ekonomičnosti, je pomoč med upravnimi organi obvezna

= izvajanje pravne pomoči olajšuje in pospeši potek upravnega postopka v posamični upravni zadevi

P: postopek vodi organ v LJ, zaslišujejo v MB – prihranijo stroški potovanja in poraba časa

Č) IZLOČITEV URADNE OSEBE

= upravni postopek vodijo uradne osebe v državnih pravnih organih

= odločbe o UP izdaja predstojnik upravnega organa

= lahko pooblasti pod določenimi pogoji drugo osebo istega organa

= UP ne sme voditi in o njem odločati (izločitev obvezna po zakonu) uradna oseba, ki je

a) s stranko sorodnik na ravni črti (oče – sin)

b) v stranski črti do 4 kolena (bratranec – sestrična)

c) če je s stranko v svaštvu

d) če je odnos posvojenec – posvojitelj

= izločitev je potrebna, če je uradna oseba v isti zadevi pooblaščenec, izvedenec ali priča

= uradna oseba ne sme voditi postopka na drugi stopnji, če je bila udeležena v postopku na 1. stopnji

= stranka sme zahtevati izločitev, kadar sumi v nepristranost (sodelovanje med uradno os in stranko=
v takem primeru izločitev ni obvezna – o njej odloča predstojnik upravnega organa

3. STRANKA

A) OPREDELITEV STRAKE IN NJENA PROCESNA SPOSOBNOST

= oseba, na zahtevo katere je uveden upravni postopek ali oseba zoper katero je bil uveden postopek

AKTIVNA STRANKA = prošnja za izdajo PL

PASIVNA STRANKA = organ določi stranki, da odstrani črno gradnjo

INTERVENIENT ali STRANSKI UDELEŽENEC = sosedje stranke, ki poda vlogo za izdajo lokac dovoljenja

= vsaka fizična ali pravna oseba

FIZIČNA OSEBA = vsak človek, ki je nosilec pravic in dolžnosti

PRAVNA SPOSOBNOST = lastnost fizične osebe, pridobi jo z rojstvom (sužnji je niso imeli)

PRAVNA OSEBA = posebno združenje ljudi in premoženja za določen namen

= podjetje, šola, občina, društvo...

= nosilec pravic in dolžnosti, ki niso neposredno pravice in obveznosti njenih članov oz fizičnih oseb, ki jo sestavljajo (dolg podjetja lahko izterjamo samo od podjetja in premoženja, ne pa od zaposlenih in njihovega premoženja)

= pravno sposobnost pridobi z registracijo ali vpisom v določene javne knjige

= obseg pravic in obveznosti pravne os je odvisen od njene narave = POSEBNA PRAVNA SPOSOBNOST

= stranke v UP so lahko tudi DR organi, skupine oseb, naselja in drugi, ki sicer nimajo lastnosti pravne os, če so lahko nosilci pravic in obveznosti, o katerih se odloča v UP

= udeleženci so lahko tudi samoupravne skupnosti, sindikati, politične organizacije in društva, kadar gre za pravice njihovih članov

PROCESNA SPOSOBNOST = nujno potrebna za nastopanje v UP

= posebna oblika poslovne sposobnosti – stranka sama opravlja dejanja v UP

= ima jo stranka, ki je popolnoma poslovno – opravilno sposobna

= sama prevzema pravice in si nalaga obveznosti

= v našem pravnem sistemu fizična os z 18 letom, pravna pa s konstituiranjem (izvolitev organov preko katerih deluje oz opravlja svoja dejanja v upravnem postopku)

= izjema delne procesne sposobnosti fizične os pred 18 letom, če se zaposli in popolno, če se poroči

B) ZAKONITI IN ZAČASNI ZASTOPNIK

= osebo, ki ni procesno sposobna zastopa ZAKONITI ZASTOPNIK – ki ima že na podlagi zakona pooblastilo za zastopanje procesno nesposobne stranke

P: starši za otroka, direktor za podjetje (oblikujejo voljo stranke)

= kadar procesno nesposobna os nima zakonitega zastopnika, ji postavi organ ZAČASNEGA ZASTOPNIKA

= mora biti utemeljen z nujnostjo zadeve in drugimi izjemnimi okoliščinami

P: organ ga imenuje če je treba opraviti kakšno dejanje zoper osebo, katere prebivališče ni znano ali če med potekom stranka huje zboli

C) SKUPNI PREDSTAVNIK

= če na stopa več strank hkrati, morajo navesti, kdo izmed njih to bo

= če stranke tega ne storijo, upravni organ sam določi njihovega skupnega predstavnika za določeno skupino pravno zadevo

Č) POOBLAŠČENEC

= vsak popolnoma poslovno ali procesno sposoben, ki ga stranka določi v postopku

= razen, če gre za dejanja, pri katerih mora stranka sama dajati izjave (posredovanje volje stranke)

D) STROKOVNI POMOČNIK

= stranki daje pojasnila in nasvete; praviloma ne zastopa le svetuje

= običajno je to odvetnik

= stranka lahko strokovnega pomočnika izrecno pooblasti za zastopanje

= zaradi načela o pouku in načela o varstvu pravic in koristi strank, se pomočnik zelo redko pojavlja v UP

4. VLOGE, VABILA, ZAPISNIK

A) VLOGE

- = načini in sredstva, s katerimi se stranke obračajo na upravni organ
- = prošnje, predlogi, pritožbe, zahteve, ugovori,
- = dajejo se v ustni in pisno obliki
- = vloga mora biti razumljiva in mora obsegati:
 - a) navedbo organa, na katerega je naslovljena
 - b) označite pravne osebe
 - c) predlog iz zahtevk vložnika
 - d) priimek in ime vložnika, njegovo prebivališče in lastnoročni podpis
- = če je vloga pomanjkljiva ali nerazumljiva, napoti organ stranko na popravek ali dopolnitev vloge
- = če stranka tega ne stori, se šteje, da vloga ni bila vložena

B) VABILO

- = povabi upravni organ stranko k sodelovanju v upravnem postopku
- = vabilo mora vsebovati:
 - a) navedbo pravnega organa
 - b) priimek, ime in naslov povabljenih oseb
 - c) kraj in čas prihoda
 - d) opozorilo na pravne posledice, ki nastopijo, če se kdo vabilu pravočasno ne odzove
- = ima pisno obliko
- = v njem morajo biti precizno navedene omenjene sestavine
- = stranka mora običajno prinesiti vabilo k upravnemu organu
- = kadar v vabilu ni opozorila na pravne posledice v primeru neopravičenega izostanka, takšne posledice ne morejo nastopiti
- = če pa je navedeno opozorilo k vabilu in se stranka vabilu neopravičeno ne odzove, jo je mogoče denarno kaznovati, oz prisilno privedi

C) ZAPISNIK

- = v UP ga je treba opraviti samo ob ustni obravnavi
- = o manj važnih dejanjih, ki bistveno ne vplivajo na odločitev v upravni stvari, pa ga ni potrebno izdelati, ampak pripravi uradna oseba o tem na samem spisu URADNI ZAZNAMEK z navedbo datuma
- = ima naravo uradne listine
- = opis, ki je v zapisniku se šteje za resničen odraz tistega, kar se je v UP pri nekem dejanju dogajalo
- = stranka po opravljenem dejanju zapisnik tudi podpiše
- = stranki in upravnemu organu ni potrebno še enkrat ali z drugimi sredstvi dokazovati, kaj je storjeno v UP
- = stranka in vsakdo, ki izkaže pravno korist, ima pravico pregledati zapisnik in celoten spis o določeni upravni zadevi – na svoje stroške lahko prepisuje podatke iz spisa ter zahteva podatke o poteku postopka

5. VROČANJE

- = dejanje izročitve spisa (vabilo, odločba, sklep...) tistemu, ki mu je namenjen
- = praviloma se opravi ob delavnikih, podnevi, v stanovanju, poslovnem prostoru ali na delovnem mestu
- = izven navedenih prostorov se lahko opravi, če je naslovnik pripravljen sprejeti spis
- = zaradi posebnih razlogov (elementarne nesreče) je mogoče izvesti vročitev tudi v nedeljo, na državni praznik ali ponoči
- = pomembna za pravnomočnost odločbe in njeno dokončnost in izvršljivost
- = odločba nima pravnega učinka dokler ni vročena stranki
- = če stranki odločba ni vročena, ne more postati niti pravnomočna niti dokončna in izvršljiva
- = rok za pritožbo zoper odločbo 1 stopnje prične šteti od dneva, ko je bila stranki vročena
- = spisi se vročajo
 - a) po pošti
 - b) po uradni osebi
 - c) naslovnika povabi k sebi organ, da prevzame spis

A) NEPOSREDNO IN POSREDNO VROČANJE

- = praviloma je treba spis vročiti naslovníku
- = kadar ga ni v stanovanju, lahko kateremu od odraslih članov gospodinjstva, hišniku, sosedu, če v to privoli
- = kadar se spis izroča na delovnem mestu pa sodelavcu, če v to privoli
- = če vročevalec ugotovi, da je naslovnik odsoten in ni možna posredna vročitev, je treba spis vrniti organu, ki ga je izdal in mu sporočiti, kje je naslovnik
- = spis se vroči naslovníku = NEPOSREDNA VROČITEV ali pa komu drugemu = POSREDNA VROČITEV
- = kadar pa ne eden ne drug način vročitve ni možen, pusti vročevalec na vratih stanovanja ali poslovnega prostora pisno sporočilo, kje je spis – s tem je vročevanje končano

B) OBVEZNO OSEBNO VROČANJE

- a) predpisano z zakonom
- b) ga odredi organ
- c) kadar začne od dneva vročitve teči rok, ki ga ni več mogoče podaljšati = PREKLUZIVNI ROK
- = če naslovnika ni mogoče najti, pusti vročevalec pri enem od odraslih članov gospodinjstva, hišniku, sosedu ali sodelavcu pisno obvestilo, naj bo naslovnik ob določeni uri na kraju izročitve zaradi sprejema spisa tem osebam ni več mogoče pustiti spisa, temveč le obvestilo za naslovnika
- = če tudi potem naslovnik ne pride na označeni kraj, pusti vročevalec na vratih stanovanja ali poslovnega prostora pisno sporočilo, kje je spis – s tem se šteje vročitev za opravljeno

C) VROČILNICA

- = potrdilo, listina o vročitvi spisa
- = podpišeta jo prejemnik in vročevalec
- = prejemnik z besedami napiše datum prejetega spisa
- = če prejemnik noče podpisati vročilnice, označi to vročevalec na tem potrdilu in navede dan izročitve
- = s tem se šteje vročitev za opravljeno
- = pri posrednem izročanju vročevalec označi na vročilnici, komu je spis predal in v kakšnem razmerju je prejemnik z naslovníkom

6. ROKI IN STROŠKI POSTOPKA

A) POJEM ROKA IN VRSTE ROKOV

- = določeno časovno obdobje, v katerem je potrebno opraviti neko dejanje v postopku (vložiti pritožbo) ali časovno obdobje, ki mora preteči, da bi se lahko opravilo neko dejanje v postopku (pritožba zaradi molka upravnega organa je mogoča šele, ko poteče rok za izdajo odločbe)
- = roki so lahko
 - a) določeni z zakonom = ZAKONITI ROKI, ki jih uradna oseba praviloma ne more podaljševati oz spreminjati
 - b) roki, ki jih določi uradna oseba in jih le-ta lahko tudi spreminja oz podaljšuje
- = roke računamo po dnevih, mesecih in letih – tednov ni!!!
- = če se rok šteje po dnevih, se v rok NE šteje dan, v katerem se je pripetil dogodek, od katerega je treba šteti začetek roka
- = rok, ki je določen po mesecih ali letih, se konča s potekom tistega dne v mesecu ali letu, ki se po številki ujema z dnem, ko se je zgodil dogodek, od katerega se šteje rok; če tega dne mesecu ni, se šteje zadnji dan v zadnjem mesecu
- = začetka in teka rokov ne ovirajo nedelje ali državni prazniki
- = če je zadnji dan nedelja ali državni praznik, izteče rok s pretekom prvega naslednjega delovnega dne
- = na osnovi teh pravil štejemo, da je vloga pravočasno vložena, če prispe k organu preden izteče rok
- = če je vloga poslana priporočeno po pošti, se dan oddaje šteje za dan vročitve upravnemu organu

B) VRNITEV V PREJŠNJE STANJE = RESTITUTIO IN INTEGRUM

- = vložiti ga je treba organu, pri katerem bi bilo treba opraviti zamujeno dejanje – ta organ odloči o predlogu
- = stranki, ki
 - a) je iz opravičenih razlogov zamudila kakšno dejanje v postopku
 - b) ni pravočasno oddala vloge pristojnemu organu, ker jo je iz nevednosti izročila nepristojnemu organu
 - c) je po očitni pomoti prekoračila rok za 3 dni
- = in bi zaradi tega izgubila kakšno pravico, dovoli upravni organ predlog vrnitev v prejšnje stanje
- = predlog za vrnitev v prejšnje stanje je treba vložiti v 8 dneh po prenehanju roka za zamudo
- SUBJEKTIVNI ROK = če je stranka izvedela za svojo napako kasneje, poda prošnjo v 8 dneh od dne
- OBJEKTIVNI ROK = po 3 mesecih od dneva zamude ni več mogoče predlagati vrnitve v prejšnje stanje

RED PRI DELU

- = zaradi normalnega poteka postopka lahko uradna os udeleženca
 - a) opomni, kadar ta moti delo v postopku
 - b) odstrani in mu postavi pooblaščenca
 - c) kaznuje z denarno kaznijo

C) STROŠKI POSTOPKA

- SPLOŠNI STROŠKI = izdatki organa za njegovo delo, za plače uslužbencev in materialni stroški
- = nosi jih organ, oz državni proračun
- POSEBNI STROŠKI = denarni izdatki, ki nastanejo zaradi vodenja UP v posamični – individualni zadevi
- = potni stroški uradnih oseb, izdatki za priče, izvedence, tolmače, ogleda...
- = gredo v breme tistega, ki je postopek povzročil
- = če se postopek, ki je bil uveden po uradni dolžnosti konča ugodno za stranko, trpi stroške državni organ, ki je postopek uvedel, če pa se konča neugodno za stranko, trpi stroške stranka
- = vsaka stranka krije svoje stroške, ki jih ima zaradi postopka: stroški za prihod k organu, zaradi zamude časa, izdatki za takse, pravno zastopanje in strokovna pomoč
- = organ v odločbi, s katero se konča postopek določi, kdo nosi stroške postopka, koliko znašajo ter komu in v kakšnem roku jih je treba plačati; če to ni določeno z odločbo, je potrebno izdati o stroških poseben sklep
- = organ, ki vodi postopek, lahko stranko delno ali v celoti oprosti plačila stroškov, če stranka ne more plačati stroškov, ker bi bilo zaradi tega ogroženo njeno preživljanje ali preživljanje družine – oprostitev

stroškov velja za izdatke organa in plačila taks, ne pa za stroške same, ki jih ima stranka v zvezi s postopkom

7. POSTOPEK NA PRVI STOPNJI

A) UVEDBA POSTOPKA NA ZAHTEVEK STRANK

= pravni postopek začne organ

- a) po uradni dolžnosti = če tako določa zakon ali kakšen drug na zakonu temelječ predpis ali če ugotovi ali izve, da je glede na obstoječe dejansko stanje treba za varstvo javne koristi uvesti upravni postopek = upravni postopek je uveden brž ko opravi pristojni organ v ta namen kakršno koli dejanje

- b) na zahtevo stranke

= upravni organ vodi praviloma postopek za vsako zadevo posebej

ZDRUŽITEV STVARI V EN POSTOPEK:

= kadar se pravice in obveznosti strank opirajo na isto dejansko stanje in če je organ za vse zadeve pristojen, je lahko uveden EN SAM postopek

= pod enakimi pogoji lahko stranka uveljavlja v enem postopku več različnih zahtevkov

P: izdaja PL za več oseb, razlastitveni postopek za lastnike zemljišč, preko katerega bo speljana cesta

= več upravnih zadev se lahko združi v vsaki fazi postopka, torej tudi šele na drugi stopnji

RAZŠIRJENI ALI SPREMENJENI POSTOPEK

= po uvedbi postopka lahko stranka do izdaje odločbe na 1. stopnji svoj zahtevek razširi ali postavi namesto prejšnjega zahtevka drug zahtevek

= mora se opirati na bistveno enako dejansko stanje

= če organ, ki vodi postopek, ne dovoli spremembe ali razširitve zahtevka, izda o tem sklep, zoper katerega je dovoljena posebna pritožba

UMIK ZADEVE

= stranka ima ves čas med postopkom pravico svoj zahtevek umakniti

= o tem izda organ poseben sklep

= kadar je nadaljevanje postopka v javnem interesu ali če to zahteva nasprotna stranka, pristojni organ postopek nadaljuje

B) POROVNAVA

= se sklene, kadar je v UP udeleženi več strank z nasprotujočimi si zahtevki (v UP izjema)

= uradna oseba, ki vodi UP, si mora ves čas prizadevati, da se stranke poravnajo

= mora biti jasna in odločna, ne sme viti v škodo javni ali pravni koristi drugih

= vpiše se v zapisnik in je sklenjena, ko stranke preberejo ali podpisujejo zapisnik (moč izvršljivosti odločbe)

= organ, pred katerim je bila sklenjena poravnava, izda sklep, s katerim v celoti ali deloma ustavi postopek

C) UGOTOVITVENI IN SKRAJŠANI POSTOPEK

= pred izdajo odločbe je treba ugotoviti vsa dejstva in okoliščine, ki so za odločitev pomembne in omogočiti strankam, da uveljavijo ter zavarujejo svoje pravice in pravne koristi

= v ugotovitvenem postopku je potrebno ugotavljati materialno resnico in spoštovati načelo zaslišanja stranke

= uradna os lahko med postopkom ves čas dopolnjuje dokaze o dejanskem stanju in izvaja dokaze tudi o tistih dejstvih, ki v postopku še niso bila navedena

PREISKOVALNO NAČELO

= zbiranje dejanskega oz dokaznega gradiva je predvsem naloga uradne osebe same

= postopek je treba voditi ekonomično in koncentrirano – načelo učinkovitosti in ekonomičnosti

= vsaka stranka mora navesti dejansko stanje, na katero opira svoj zahtevek, po resnici in določno

= stranka poda svojo izjavo ustno ali pisno

= uradna os, ki vodi UP mora po potrebi opozoriti stranko na njene pravice v postopku in na pravne posledice njenih dejanj ali opustitev v postopku – načelo pomoči neuki stranki

SKRAJŠANI UGOTOVITVENI POSTOPEK

- a) kadar za ugotovitev dejstev, pomembnih za odločitev, ni potrebno opraviti kakšno posebno dejanje v postopku – združena ugotovitveni postopek in odločanje o upravni stvari

- b) kadar je stranka v svoji zahtevi navedla vsa dejstva in dokaze, na podlagi katerih je mogoče ugotoviti dejansko stanje stvari
- c) če je mogoče to stanje ugotoviti na podlagi splošno znanih dejstev (P: poplave 1992)
- d) če je mogoče to stanje ugotoviti na podlagi dejstev, ki so znana organu (P: sprejem slo ustave 23.12.)
- e) če je mogoče ugotoviti stanje stvari na podlagi uradnih podatkov, ki jih ima organ (P: ali je nekdo poročen – ugotovi iz poročne matične knjige)
- f) če je s predpisom določeno da se zadeva lahko reši na podlagi verjetno izkazanih dejstev in okoliščin, kadar iz njih izhaja, da je treba zahtevku stranke ugoditi)

IZJEMOMA JE MOGOČE DOLOČITI PO SKRAJŠANEM POSTOKU

- g) kadar je potrebno sprejeti nujne ukrepe v javnem interesu in so dejstva vsaj verjetno izkazana (P: mobilizacija prebivalstva ob elementarni nesreči)

POSEBEN UGOTOVITVENI POSTOPEK je treba izvesti, ko

- a) mora uradna oseba za ugotovitev dejstev, na osnovi katerih sprejme odločitev, izvesti eno ali več dejanj postopka
- b) je treba naknadno omogočiti strankam, da uveljavijo in zavarujejo svoje pravice

- = posamezna dejanja ugotovitvenega postopka določa v skladu s predpisi uradna oseba, ki vodi postopek
- = uradna oseba določi, kateri dokazi in v kakšnem vrstnem redu se izvedejo + določi ustne obravnave in zaslišanja, odloča o predlogih in izjavah strank
- = stranka ima pravico, da se udeležuje ugotovitvenega postopka in ima vse do izdaje odločbe pravico dopolnjevati in pojasnjevati svoje trditve
- = pristojni organ ne sme izdati odločbe, preden ne da stranki možnost, da se izjavi o dejstvih in okoliščinah, na katere se mora opirati odločba

Č) PREDHODNO VPRAŠANJE

= samostojna pravna enota, ki spada v pristojnost sodišča ali kakšnega drugega organa

P: ugotovitev obstoja lastninske pravice, za kar je pristojno sodišče, organ pa mora imeti odgovor na to vprašanje, ker je sprožen postopek za izdajo gradbenega dovoljenja

= predhodno vprašanje lahko:

- a) upravni organ reši sam (rešitev je veljavna samo za posamični primer, ni pa to vprašanje splošno rešeno)

P: če upravni organ sam ugotovi, ali je nekdo lastnik parcele ali ne, je to mogoče vedno ugotavljati pred sodiščem; odločitev upravnega organa velja samo za izdajo gradbenega dovoljenja

- b) s sklepom prekine postopek in počaka z odločitvijo o upravni zadevi dokler predhodnega vprašanja ne reši pristojni organ

= upravni organ mora prekiniti UP, kadar gre za ugotavljanje obstoja kaznivega dejanja in storilčeve kazenske odgovornosti, obstaja ugotovitev zakonske zveze ali ugotovitev očetovstva ali kadar kakšen zakon to izrecno določa

D) USTNA OBRAVNAVA

= uradna oseba, ki vodi postopek, lahko razpiše ustno obravnavo po lastnem preudarku ali na predlog stranke, kadar meni, da bi to koristilo razjasnitvi upravne zadeve

= v UP je obvezna ustna obravnavo, ko

- a) je v postopku udeleženih več strank z nasprotujočimi si interesi
- b) kadar je potrebno opraviti ogled, zaslišanje priče ali izvedenca

= je javna (praviloma)

= opraviti se mora brez zavlačevanja in prekinitev

= v izjemnih primerih je mogoče javnost v celoti ali delu obravnave izključiti (če gre za okoliščine, ki pomenijo uradno ali poklicno tajnost, če je treba obravnavati odnose v kakšni družini

= najpogosteje se opravi na sedežu organa – upošteva se načelo ekonomičnosti; lahko pa tudi na kakšnem drugem kraju (če je potreben ogled, se opravi na kraju ogleda)

= uradna oseba sestavi ZAPISNIK:

- a) obsega opis poteka in vsebine opravljenih dejanj in podanih izjav na obravnavi
- b) navedene so vse listine, ki so bile uporabljene na ustni obravnavi

- c) izjave strank opiše uradna oseba čim bolj natančno
- d) piše se med samim potekom obravnave
- e) na koncu uradna oseba prebere zapisnik udeležencem, ki ga podpišejo, oz dajo morebitne pripombe

E) DOKAZOVANJE

- = v UP dokazujemo dejstva, ki so pomembna za odločitev v upravni stvari
- = vse, kar je primerno za ugotavljanje stanja stvari in kar ustreza posameznemu primeru (listine, priče, izjave strank in izvedencev, ogledi...)
- = dokaze je treba izvesti potem, ko uradna oseba ugotovi, kaj je v dejanskem pogledu sporno in je treba dokazovati
- = dokazovati ni treba splošno znanih – notornih dejstev, katerih obstoj zakon domneva

LISTINE:

- = je treba vložiti v izvorni obliki ali v uradno overjenem prepisu
- = mikrofilmska kopija ali reprodukcija te listine je izenačena z originalom, če jo je izdal DR organ, oz organizacija s takimi pooblastili (možnost dokazovanja, da se mikrofilmska kopija razlikuje od izvorne listine – originala)

JAVNE LISTINE

- = izda jo državni organ ali organizacija z javnimi pooblastili (spričevalo srednje šole)
- = kar se v njej potrjuje ali odloča je resnično; ni potrebno dokazovati na drug način
- = če se dokazujejo v javni listini neresnična dejstva, to ni breme imetnika listine

ZASEBNE LISTINE

- = ne izdajo jih državni organi in nimajo predpisane oblike
- = njihovo vsebino je potrebno dokazovati še na druge načine

POTRDILA

- = DR organi in organizacije z javnimi pooblastili jih izdajajo
- = o dejstvih, o katerih vodijo uradno evidenco (matične knjige...)
- = potrdilo izda organ stranki na njeno zahtevo tistega dne, ko je potrdilo zahtevala, najpozneje po v 15 dneh

PRIČA

- = je v UP lahko vsak, ki je zmožen opaziti dejstvo, o katerem naj priča in to svoje znanje lahko posreduje organu
- = vsak, ki je povabljen kot priča, se mora vabilu odzvati
- = kot priča ne sme biti zaslišan nekdo, ki bi s svojo izpovedjo prekršil dolžnost varovanja uradne, državne ali vojaške tajnosti, dokler ga pristojni organ ne odveže te dolžnosti

PRIČANJE

- = splošna dolžnost vsakogar, ki lahko priča
- = priča sme ne odgovoriti na vprašanje, če bi s tem spravila v hudo sramoto, kazenski pregon ali premoženjsko škodo sebe, sorodnika na ravni črti ali do vštetega tretjega kolena, skrbnika, varovanca, posvojitelja ali posvojenca + če bi s tem prekršila poslovno, poklicno, umetniško ali znanstveno tajnost, kakor tudi o tistem, kar ji je stranka zaupala kot svojemu pooblaščenču ali verskemu spovedniku
- = priče se zaslišuje vsako zase, brez navzočnosti tistih prič, ki bodo zaslišane pozneje
- = priča, ki je bila že zaslišana, se ne sme odstraniti brez dovoljenja uradne osebe, ki vodi postopek
- = pred zaslišanjem je treba pričo opozoriti, da mora govoriti resnico in da je lahko zaprisežena na svojo spoved ter na posledice krive izpovedi

USTNA IZJAVA STRANKE

- = porabi se kot dokazno gradivo v postopku, kadar za ugotovitev nekega dejstva ni neposrednega dokaza ali se takšna dejstva ne morejo ugotoviti na podlagi drugih dokaznih sredstev
- = stranka je za lažne izjave kazensko in materialno odgovorna
- = izjava se presoja po načelu proste presoje dokazov

DOKAZ Z IZVEDENCI

- = kadar je za ugotovitev kakšnega dejstva potrebno strokovno znanje, ki ga uradna oseba nima
 - = izvedenec je vsaka fizična oseba, ki ima ustrezno strokovno znanje (računovodja, zdravnik, geolog, prometni strokovnjak...)
 - = poda izvid (ugotovitev dejstev) in mnenje (presoja ugotovljenih dejstev)
 - = vsak, kdor ima potrebno znanje, mora prevzeti dolžnost izvedenstva
 - = izvedenec lahko odreče svoje pričanje iz enakih razlogov kot priča lahko odreče svoje pričanje
- TOLMAČI = izvedenci za jezik, osebe, ki se sporazumevajo z gluho ali nemo osebo

OGLED

- = kadar mora upravna oseba neposredno s čutili zaznati neko pravno pomembno dejstvo
- = opravi na sedežu organa, če je predmet mogoče prenesti, ali na kraju, kjer leži predmet ogleda (nepremičnine in predmeti, ki bi se lahko poškodovali pri dostavi)
- = stranke so lahko navzoče pri ogledu
- = lastnik stvari mora ogled dopustiti
- = škoda, ki nastane zaradi ogleda, šteje v stroške postopka in jo je treba lastniku povrniti

DOKAZ ZA ZAVAROVANJE

- = ko obstaja strah, da se kakšen dokaz kasneje ne bo mogel izvesti – v vsaki fazi postopka in tudi med postopkom
- = opravi se po uradni dolžnosti ali na predlog stranke
- = o zavarovanju dokazov poda organ poseben sklep, zoper katerega je mogoča pritožba

8. ODLOČBA IN SKLEP

A) POJEM IN SESTAVINE ODLOČBE

= je posamični oblastni upravni akt, s katerim organ odloči o pravici ali dolžnosti stranke v določeni upravni stvari

= praviloma ima pisno obliko

= obsega

a) uvod

= ime organa, ki izdaja odločbo + navedbo predpisa o njegovi predstojnosti + ime stranke + kratko oznako zadeve, ki je predmet postopka + kadar o stvari določa kolegijski organ, naveden dan seje tega organa, na kateri je bilo odločeno o tej zadevi)

b) dispozitiv – izrek = najpomembnejši del odločbe

= določi se o pravni zadevi, ki je bila predmet postopka

= mora biti kratek in določen

= brez dispozitiva ni odločbe, saj samo dispozitiv postane dokončen, izvršljiv in pravnomočen

= z njim se lahko določi tudi o stroških postopka

c) obrazložitev

= dejanski del (kratka pojasnitev zahtevka stranke in razlogi, ki so bili odločilni za presojo dokazov + pojasnilo zakaj kakšnemu zahtevku stranke ni bilo ugodeno

= pravni del navaja pravne predpise in pravne razloge, ki glede na ugotovljeno dejansko stanje narekujejo odločitev, ki je razvidna iz dispozitiva odločbe

= dejanski in pravni se največkrat med seboj v konkretni odločbi prepletata in tvorita zaokroženo celoto

= v ENOSTAVNI UPRAVNI STVARI, kadar se zahtevku stranke ugotovi, lahko odločba vsebuje skrajšano obrazložitev + kadar je v postopku udeležena ena sama stranka in gre za enostavnejšo zadevo

= obrazložitev odločbe, ki je bila izdana po PROSTEM PREUDARKU, mora navajati še predpis, ki pooblašča organ k odločanju po prostem preudarku in razloge za odločitev

d) pouk o pravnem sredstvu

= stranki se sporoči, če lahko zoper odločbo vloži pritožbo (pri kom + v kakšnem roku jo je treba vložiti), začne upravni spor ali kakšen drug postopek pred sodiščem

= če je pravni pouk napačen in se je stranka po njem ravnila, ne more imeti škodljivih posledic za stranko

e) ime organa s številko in datumom odločbe

f) podpis uradne osebe

g) žig organa (če je prilagojena za mehanografsko obdelavo, ima namesto podpisa in pečata faksimile)

= stranki se jo izroči v izvorniku ali v overjenem prepisu

SKUPNA ODLOČBA

= če upravna zadeva prizadeva več oseb, se lahko izda vsem skupaj ena odločba (osebe morajo biti navedene v dispozitivu, v obrazložitvi pa morajo biti za vsako posamezno osebo navedeni razlogi, ki se nanašajo nanjo)

ZAZNAMEK NA SPISU

= o stvareh manjšega pomena ima odločba samo dispozitiv v taki obliki

= če stranki ugotovi in njen zahtevek ne posega v javno korist ali korist drugega

= običajno se sproži ustno, če pa stranka zahteva, ji je treba izdati odločbo v pisni obliki

= nima zaznamka in jo je mogoče izdati tudi na predpisanem obrazcu

B) DELNA, DOPOLNILNA IN ZAČASNA ODLOČBA

DELNA ODLOČBA = odločba po točkah

= kadar upravni organ odloča o kakšni zadevi v več točkah in so samo nekatere izmed njih zrele za odločitev

DOPOLNILNA ODLOČBA

= kadar pristojni organ v izdani odločbi ni rešil vseh vprašanj, ki so bila predmet postopka

= izda se brez novega ugotovljenega postopka, če je bila zahteva dosti razjasnjena že v prejšnjem ugotovitvenem postopku

ZAČASNA ODLOČBA = razveljavi se po končanem UP

= med postopkom v določenih primerih

= začasno se zredijo razmerja ali vprašanja

C) ROKI ZA ODDAJO ODLOČBE

- = v 1 mesecu od dne, ko je stranka vložila pravilno sestavljeno vlogo, če pred odločitvijo ni potreben poseben UGOTOVITVENI POSTOPEK, takrat je rok za oddajo 2 meseca
- = 2 meseca velja tudi za postopek uveden po URADNI DOLŽNOSTI

MOLK UPRAVNEGA ORGANA

- = situacija, pri kateri ima stranka pravico do pritožbe kot bi bil njen zahtevek zavrnjen
- = zaradi racionalnosti, ekonomičnosti in pravne varnosti državljanov, čeprav upravni organ še ni storil ničesar

POPRAVKI

- = upravni organ, ki je izdal odločbo sme vsak čas popraviti pomote v imenih ali številkah, pisne ali računske pomote in druge očitne pomote v odločbi
- = pravni učinek takšnega popravka nastopi od dne, od katerega pravno učinkuje popravljena odločba

Č) SKLEP O UP

- = s sklepom odloči upravni organ o vprašanjih, ki zadevajo potek UP = POSTOPKOVNA VPRAŠANJA in o POSTRANSKIH VPRAŠANJIH = o katerih ni določeno v odločbi (izločitev uradne osebe, določitev stroškov postopka, vprašanja reda v postopku...)
- = s sklepom ni mogoče odločiti o upravni stvari, temveč le o formalno-pravnih razmerjih v postopku (sklep, s katerim se zavže pomanjkljiva vloga, o ustavitvi postopka zaradi obravnave)
- = zoper sklep je mogoča pritožba le, če je z zakonom to izrecno predvideno
- = druge sklepe lahko spodbijajo prizadeti v pritožbi zoper odločbo
- = pritožba e zadrži izvršitve sklepa in torej nima suspenzivnega učinka, kot ga ima pritožba zoper odločbo

9. PRAVNA SREDSTVA

- = je institut, ustanova pravnega reda, ki omogoča, da se odpravijo nezakoniti konkretni upravni akti in varujejo pravice državljanov in njihovih organizacij
- = z njimi ugotavljamo skladnost posamičnih norm v odločbi s splošnimi pravnimi normami

A) REDNA IN IZREDNA PRAVNA SREDSTVA

REDNO PRAVNO SREDSTVO

- = pritožba, s katero izpodbijamo zakonitost upravnega akta, izdanega na prvi stopnji
- = z vložitvijo pritožbe se postopek nadaljuje do odločitve o pritožbi
- = po tej odločitvi postane pravni akt oziroma odločba DOKONČEN (ni ga več mogoče spodbijati z rednimi pravnimi sredstvi)

IZREDNA PRAVNA SREDSTVA

- obnova postopka (najbolj pogosta)
- sprememba in odprava odločbe v zvezi z upravnim sporom
- zahteva za varstvo zakonitosti
- odprava in razveljavitev odločbe po nadzorstveni pravici
- razveljavitev in sprememba pravnomočne odločbe s privolitvijo ali zahtevo stranke
- izredna razveljavitev
- izrek odločbe z ničlo

UPRAVNI SPOR

- = ko so izčrpana vsa pravna sredstva je mogoče sprožiti upravni spor pred vrhovnim sodiščem
- = samo proti posamičen pravni akt, ki je bil izdan na drugi stopnji

B) PRITOŽBA – SUSPENZIVNI IN DEVOLUTIVNI UČINEK

- = pravico do pritožbe zoper odločbo, ki je bila izdana na prvi stopnji ima predvsem stranka
 - = zaradi varstva javnih koristi pa jo lahko vloži tudi državni tožilec ali pravobranilec
 - = pritožba zoper odločbo na drugi stopnji ni več mogoča – drugostopenjska odločba je v UP dokončna
- #### DEVOLUTIVNI UČINEK PRITOŽBE

- = o pritožbi zoper prvostopenjsko odločbo (UE) ima organ druge stopnje (ministrstvo)
- = v UP je nekaj sprememb – ko lahko že organ 1. stopnje na osnovi pritožbe spremeni svojo odločitev
- = vložiti jo je treba v roku 15 dni od vročitve prvostopenjske odločbe
- = dokler teče rok za pritožbo, se odločba zoper katero se pritožuje ne more izvesti (15 dni)

ODLOŽNI ALI SUSPENZIVNI UČINEK PRITOŽBE

- = ko organ 2. stopnje odloča o pritožbi, do izdaje drugostopenjske odločbe
- = veljajo ista pravila kot za devolutivni učinek glede izvršitve

P izjema zakon o dohodnini, kjer piše, da pritožba ne zadrži izvršitve odločbe

C) VSEBINA PRITOŽBE

- številko in datum odločbe, ki jo izpodbijamo
 - naveden organ, ki je izdal izpodbijano odločbo
 - izjava pritožnika, v katerem pogledu z odločbo ni zadovoljen
 - posebna utemeljitev ali obrazložitev ni potrebna
- = v pritožbi lahko navaja pritožnik tudi nova dejstva in nove dokaze, vendar mora pojasniti, zakaj jih ni navedel že v postopku na 1. stopnji; v pritožbi je mogoče uveljavljati le tista dejstva, ki so že obstajala ob izdaji prvostopenjske odločbe

Č) ODLOČANJE ORGANA 1. STOPNJE V ZVEZI S PRITOŽBO

- = pritožbo izročimo organu, ki je izdal odločbo na 1. stopnji (kljub temu, da bo o odločbi odločal organ 2. st)
- = če je pritožba poslana naravnost organu 2. stopnje, jo ta pošlje organu 1. st, kjer so vsi spisi – ta ugotovi
 - če je pritožba dovoljena
 - če je bila oddana pravočasno
 - če jo je vložila prava oseba

ZAVRŽE = iz formalnih razlogov (zamuda roka...)

ZAVRNE = če ni vsebinsko urejena

- = kadar že sam prvostopenjski organ spozna, da je pritožba upravičena, lahko sam reši stvar drugače in izpodbijano odločbo nadomesti z novo; zoper novo odločbo ima stranka zopet pravico do pritožbe
- = kadar pa organ 1. stopnje meni, da pritožba ni utemeljena in izpodbijane obtožbe ne nadomesti z novo, mora pritožbo skupaj s celim spisom, ki se nanaša na zadevo poslati organu 2. stopnje, ki je pristojen za odločanje o pritožbi

D) ODLOČANJE ORGANA 2. STOPNJE O PRITOŽBI

- = najprej ugotovi, če je bila pritožba vložena pravočasno, če je sploh dovoljena in če jo je poslala upravičena oseba – če ena izmed teh pogojev ne ustreza, jo zavrže
- = organ 2. stopnje lahko pritožbo
 - a) kot neutemeljeno zavrne
 - = če ugotovi, da je bil postopek 1. stopnje pravilen in odločba utemeljena po zakonu
 - = če so bile v postopku napake, ki pa niso mogle vplivati na odločitev
 - b) izreče odločbo 1. stopnje z ničlo
 - = v celoti ali delno
 - = če se je v postopku na prvi stopnji zgodila velika nepravilnost
 - = če so razlogi navedeni v kakšnem posebnem zakoniku
 - + če je bila posledica absolutne nepristojnosti upravnega organa
 - + ob odsotnosti strankine zahteve
 - + neizvršljivosti odločbe
 - + dejstva, da bi z izvršitvijo odločbe zavezanec storil kaznivo dejanje
 - c) odpravi odločbo 1. stopnje in sam drugače reši zadevo
 - = SPREMENI, ko ugotovi, da je cilj možno doseči z drugimi, za stranko bolj ugodnimi sredstvi
 - = drugostopenjski organ sme rešiti zadevo samo v prid pritožnika, če s tem ne posega v pravice drugega
 - = sprememba v škodo pritožnika je mogoča le, ko so podani razlogi za ničnost odločbe
 - d) odpravi odločbo 1. stopnje in vrne zadevo organu 1. stopnje v ponovni postopek
 - = kadar organ 1. stopnje ne izda odločbe v predpisanem roku (1 ali 2 meseca), se lahko stranka pritoži kakor bi bil njen zahtevek zavrjen
 - = v primeru molka upravnega organa, bo organ 2. st. zahteval od organa 1. st., da izda odločbo
 - = če pa razlogi, zaradi katerih odločba ni bila izvršena pravočasno niso upravičeni, reši stvar z dokončno odločbo organ 2. stopnje sam
 - e) odpravi odločbo 1. stopnje in pošlje zadevo v reševanje pristojnemu organu

ODPRAVA ODLOČBE

= v celoti ali delno

= zadevo reši sam, ali jo vrne v ponovno reševanje organu prve stopnje

FORMALNO-PRAVNI RAZLOGI ODPRAVE

- neupoštevanje pravil o pristojnosti
- nepopolno ali zmotno ugotovljena dejstva
- neupoštevanje bistvenih pravil postopka
- zmotna presoja dokazov
- napačno izveden sklep glede dejanskega stanja
- nejasen dispozitiv, ki je v nasprotju z obrazložitvijo

MATERIALNO-PRAVNI RAZLOGI ZA ODPRAVO ODLOČBE

- napačna uporaba kakšnega materialnega predpisa (P: pokojninski zakon, zakon o državljanstvu...)
- nesmotna uporaba prostega preudarka

=odločba o pritožbi mora biti izdana najkasneje v 2 mesecih od vložene pritožbe

= če odločba ni bila vročena pritožitelju, ta lahko s posebno vlogo zahteva izdajo odločbe o pritožbi

= če tudi v naslednjih 7 dneh ne prejme odločbe, lahko začne upravni spor

E) OBNOVA POSTOPKA

= izredno pravno sredstvo

= omogoča, da se ponovi UP, ki je o kakšni zadevi že končan z odločbo zoper katero ni več rednega pravnega sredstva = dokončna odločba

= predlaga jo lahko stranka ali jo začne upravni organ, ki je izdal dokončno odločbo

= razlogi so

- a) če se izve za nova dejstva ali pridobi možnost uporabiti nove dokaze, ki bi lahko privedli do drugačne odločbe v prejšnjem postopku
- b) če je bila odločba izdana na podlagi ponarejene listine ali krivega pričanja ali kaznivega dejanja
- c) če se odločba opira na predhodno vprašanje, ki ga je pristojni organ kasneje drugače rešil
- d) če je pri izdaji odločbe sodelovala uradna oseba, ki bi morala biti izločena po zakonu

ROKI ZA OBNOVO POSTOPKA

= odvisni od obnovitvenega razloga

SUBJEKTIVNI ROK

= en mesec in začne teči od dneva, ko je stranka zvedela za obnovitveni razlog, oziroma ga je lahko uporabila

OBJEKTIVNI ROK

= po preteku 5 let od vročitve odločbe stranki obnova ni več mogoča

= izjemoma je mogoča obnovev po tem roku, če

- a) odločba temelji na kaznivem dejanju
- b) odločba temelji na kasneje drugače rešenem predhodnem vprašanju ali na sodbi, ki je bila kasneje razveljavljena

= o predlogu za obnovo postopka odloča organ, kije izdal dokončno pravno odločbo

= organ preizkusi,

- a) če je predlog za obnovo pravočasen
- b) če ga je podala upravičena oseba
- c) če je obnovitveni razlog verjetno izkazan

= če ti pogoji niso izpolnjeni, bo organ s sklepom predlog za obnovo ZAVRGEL

= če pa so pogoji izpolnjeni, organ ugotovi ali je obnovitveni razlog takšen, da bi privedel do drugačne odločbe

= če obnovitveni razlog ni takšne narave, z odločbo predlog ZAVRNE

= če organ sklepa ne zavrne in ne zavrže, izda sklep o obnovitvi postopka

= na osnovi obnovljenega postopka izda odločbo s katero lahko

- a) pusti v veljavi prejšnjo odločbo
- b) prejšnjo odločbo nadomesti z novo

= zoper odločbo, ki je bil izdana v obnovljenem postopku je možna pritožba le, če jo je izdal organ 1. stopnje

= sicer upravni spor ni mogoč!

10. IZVRŠBA

- = dejavnost, ki na prisilni način vzpostavi soglasje med stanjem, ki ga zahteva dispozitiv odločbe in dejanskim stanjem
- = stranke se v pravem postopku večinoma ravnaajo po izdanem posamičnem pravnem aktu (odločba, sklep) prostovoljno
- = kadar se stranke ne obnašajo v skladu z izdano upravno odločbo ali sklepom ali sklenjeno poravnavo, jih je treba k temu prisiliti
- = odločba 1. stopnje postane izvršljiva, ko poteče rok za pritožbo, če pritožba ni bila vložena
- = če pritožba ni dovoljena ali je z zakonom določeno, da pritožba ne zadrži izvršitve, postane prvostopenjska odločba izvršljiva z vročitvijo
- = odločba 1. stopnje postane izvršljiva tudi, ko se stranki vroči odločba, s katero se pritožba zavrne ali zavže
- = odločba 2. stopnje, s katero je bila odločba 1. stopnje spremenjena, pa postane izvršljiva, ko se vroči stranki

- = v UP se opravi za izterjavo denarne terjatve ali, da se izpolni nedenarna obveznost
- = če jo je mogoče izvesti na več načinov, jo izvedemo na način in s sredstvom, ki sta za stranko najmilejša
- = izvršbo predlaga stranka ali pa se opravi po uradni dolžnosti
- = opravi jo upravni organ (pri nedenarnih izvršbah) ali sodišče (denarne izvršbe – izjemoma s privolitvijo po upravni poti)

- = mogoče jo je opraviti s
 - a) posegom v denarne dohodke zavezanca (če gre za denarne obveznosti)
 - b) z delovanjem drugih oseb na stroške zavezanca, kadar gre za nedenarne obveznosti (odstranitev črnje gradnje)
 - c) s posredno prisilo proti zavezancu (denarna kazen, če se stranka ne odzove vabilu)
 - d) z neposredno prisilo (prisilna privedba stranke k upravnom organu)

UPRAVNO IZVRŠBO

- = izvrši organ, ki je izdal odločbo na 1. stopnji + pomagati so mu dolžni organi za notranje zadeve
- = organ mora izdati poseben sklep, s katerim se dovoli izvršba
- = izvrši se na podlagi
 - a) izvršljive odločbe
 - b) sklepa o dovolitvi izvršbe
- = pritožba je dovoljena samo na izvršbo, z njo pa ni moč izpodbijati odločbe, ki je predmet izvršbe

IZVRŠBA V ZAVAROVANJE

- = kadar je bila izvršitev izvršbe onemogočena ali znatno oteškočena jo je mogoče že pred izvršbo opraviti
- = zoper sklep je možna pritožba, ki pa ne zadrži tega sklepa

11. DRŽAVLJANSTVO

A) POJEM IN PRIDOBITEV DRŽAVLJANSTVA

= pravna vez med posameznikom (fizično osebo) in državo

= določen krog pravic in dolžnosti (kljub modernemu izenačevanju) še vedno rezerviran le za državljane

= volilna pravica, pravica in dolžnost sodelovati pri obrambi države...

= v skladu z veljavno zakonodajo se pridobi slo državljanstvo

1) PO RODU (najbolj pogosto)

a) otrok dobi državljanstvo po svojih starših

b) ne glede na kraj rojstva pridobi slovensko državljanstvo, če sta oba starša Slovenca

c) če je vsaj eden od staršev državljan Slo in je rojen na območju RS

2) Z ROJSTVOM NA OBMOČJU RS

a) otrok, ki je rojen ali najden na območju RS in ni znano, kdo so njegovi starši

b) če ni znano, kdo sta otrokova starša ali če sta brez državljanstva – apatrida

= po tako pridobljenem načinu, lahko starši do dopolnjenega 18 leta zahtevajo spremembo, če se ugotovi, da so starši tujci

3) Z NATURALIZACIJO

= na podlagi prošnje tujega državljan ali apatrida

= o tem odločajo pristojni DR organi – ministrstvo za not zadeve, ko preveri, če prosilec izpolnjuje pogoje

a) starost najmanj 18 let

b) odpust iz dosedanjega državljanstva

c) življenje v slo min 10 let, od tega zadnjih 5 let neprekinjeno

d) zagotovljeno stanovanje in vir preživetja

e) obvladanje slovenskega jezika

f) nekaznovanost

g) da prosilcu ni bila izrečena prepoved bivanja v Sloveniji

h) da sprejem v državljanstvo ne predstavlja nevarnost za javni red in ali obrambo države

= za izseljenca ali osebo poročeno s Slovencem so ti pogoji omiljeni (1,5 let živeti neprekinjeno če poročen)

IZREDNA NATURALIZACIJA

= za tujca, ki ima posebne zasluge za državo na kulturnem, znanstvenem ali političnem področju

POSEBNA OBLIKA NATURALIZACIJE

= sprejem državljanov YU republik, ki so dne 23.12 1990 živeli v Slo ali imeli stalno bivališče v Slo

+ so v naslednjih 6 mesecih oddale vlogo za pridobitev državljanstva RS

4) PO MEDNARODNI POGODBI

= ureja primere dvojnega državljanstva in ob spremembi državnih meja

= osebe s Slo državljanstvom se na ozemlju RS štejejo kot Slovenci z vsemi pravicami in dolžnostmi

= o pridobitvi državljanstva odloča upravni organ po prostem preudarku

= v odločbi mora organ navesti razloge za svojo odločitev – v primeru

NEGATIVNE ODLOČBE še posebej pomembno, oz kadar se prošnji za državljanstvo ne ugoti

= na tej osnovi lahko pritožbeni organ ali sodišče v upravnem sporu presoja, če je prvostopenjski organ

uporabil diskrecijsko pravico oziroma pravico do prostega preudarka v skladu z namenom takšnega zakonskega pooblastila

B) EVIDENCE O DRŽAVLJANSTVU

= od leta 1976 se evidentira v rojstni matični knjigi – prej v državljanski knjigi

= pri novorojenčku je potrebno najprej ugotoviti državljanstvo staršev, če ni možno, se vpiše kasneje

= osebe, ki niso rojene v Slo + ki so dobile državljanstvo z naturalizacijo, vpišejo državljanstvo naknadno

= vpis državljanstva v matično knjigo nima KONSTITUIVNEGA akta, državljanstvo je moč dokazovati tudi z drugimi listinami

CENTRALNA EVIDENCA O DRŽAVLJANSTVU

= vodi jo ministrstvo za notranje zadeve

= vsebuje

- a) ime in priimek
- b) datum in kraj rojstva
- c) EMŠO
- d) Stalno ali začasno prebivališče
- e) Info o vpisu v rojstno matično knjigo (oz v knjigo o državljanstvu)
- f) Za državljane RS, ki imajo tudi tuje državljanstvo, vsebuje še podatke o tujem državljanstvu in čas njegove pridobitve

C) PRENEHANJE DRŽAVLJANSTVA

1. z odpustom

= najbolj pogosto

= zaprosi oseba, ki ima tuje državljanstvo ali dokaže, da ga bo pridobila, ki dejansko živi v tujini

= dopolniti mora 18 let, izpolniti vojaško obveznost, pravne, davčne in preživninske dolžnosti

= zoper njo ne sme teči kazenski postopek

= prosilcu neha veljati državljanstvo, ko mu je vročena odločba o odpustu iz državljanstva

2. z odrekom

= polnoletni slo državljan, ki se je rodil v tujini in tam živi, se lahko do dopolnjenega 25 leta odreče

= v primeru, da ima oseba že tuje državljanstvo in izbira med dvema

3. z odvzemom

= osebi, ki ima slo in tuje državljanstvo in dejansko živi v tujini, če s svojim delom škoduje interesom RS

= če ta oseba pripada organizaciji, ki hoče zrušiti ustavni red RS in sama deluje tako

= če je državljan član tuje obveščevalne organizacije in deluje proti interesom RS

= če je državljanstvo odvzeto staršem ali enemu izmed njih, to ne vpliva na državljanstvo otroka

= odvzem državljanstva enemu izmed zakoncev nima posledic na državljanstvo drugega

4. po mednarodni pogodbi

a) ob prenehanju obstoja določenih držav

b) z delitvijo države

c) če na ozemlju države nastanejo nove države

12. OSEBNA STANJA

A) OSEBNO IME IN OSEBNA IZKAZNICA

= označuje posamezno fizično osebo

= je človekova pravica in dolžnost, vsakdo dolžan v pravno urejenih odnosih z drugimi uporabljati svoje ime

= sestavljeno je iz imena in priimka (vsako lahko sestoji iz največ dveh besed)

= novorojenemu otroku dasta ima sporazumno starša, priimek pa dobi po enem izmed staršev

= če se starša o imenu ne moreta sporazumeti + če starši niso znani, ime določi organ socialnega varstva

= če je otrok posvojen, določi ime posvojitelj

= če že ima ime, mu lahko da svoj ali drug nov priimek, če je star 10 let mora sam v to privoliti

= ob sklenitvi zakonske zveze se zakonca sporazumeta

a) da si za priimek vzameta priimek enega izmed njiju

b) da obdržita vsak svoj priimek

c) vsak doda priimek partnerja

d) eden vzame priimek zakonca in mu doda svoj priimek

= ob prenehanju zakonske zveze obdrži vsak zakonec svoj priimek, ki ga je imel pred poroko

= v roku 6 mesecev morata zakonca upravnemu organu podati zahtevo za prevzem prejšnjega priimka

SPREMEMBA IMENA

= vsak državljan ima pravico ga spremeniti

= za mladoletno osebo zaprosijo starši, če je star več kot 10 let, potrebujejo njegovo privolitev

= o spremembi odloča upravni organ, ki je pristojen za notranje zadeve na območju, kjer ima prosilec stalno

bivališče; dokončno odločbo o spremembi pošlje upravni organ pristojnemu matičarju in drugim organom, ki vodijo evidence o osebnih stanjih prebivalcev

OSEBNA IZKAZNICA

= z njo se kot z javno listino dokazuje identiteta osebe – istovetnost

= vsebuje

a) ime in priimek

b) rojstni datum in kraj rojstva

c) registrska številka

d) fotografija imetnika

e) podatki o stalnem prebivališču

f) EMŠO

g) Pečat in podpis uradne osebe, ki je izdala izkaznico

= potrebno jo je imeti s seboj in jo pokazati pooblaščenim osebam za legitimiranje

= dobi jo oseba starejša od 18 let

= sprememba podatkov se vpiše v staro OI ali pa izda upravni organ novo OI

= o izdanih OI vodi upravni organ posebno evidenco – register in kartoteko

B) MATIČNE KNJIGE

= o osebnem stanju prebivalcev vodi upravni organ

a) rojstno matično knjigo

b) poročno matično knjigo

c) matično knjigo umrlih

= matične knjige in izpiski, ki jih dobimo na podlagi matičnih knjig imajo veljavo listin

= za vodenje matičnih knjig je pristojen UO za notranje zadeve, neposredno delo pa opravlja za to posebej usposobljeni in pooblaščen uradnik – matičar

1. NAČELO ENOTNOSTI

= v vsej državi je treba voditi matične knjige na enak način

2. NAČELO OFICIALNOSTI

= UO mora voditi matične knjige po uradni dolžnosti in vpisovati vanje predpisane podatke o dejstvih, na katere veže pravni red določene posledice (rojstvo, poroka, smrt)

3. NAČELO JAVNOSTI

= pravico vpogleda ima vsak, na katerega se podatki nanašajo

+ vsak, ki izkaže pravni interes

= vpogled je možno opraviti ob prisotnosti matičarja

4. NAČELO VERODOSTOJNOSTI

= dejstva, ki so vpisana se štejejo za resnična

V ROJSTNO MATIČNO KNJIGO se vpisujejo

a) podatki o rojstvu: ime in priimek; spol; dan, mesec in ura ter kraj rojstva; državljanstvo novorojenca

b) EMŠO

c) podatki o otrokovih starših: ime in priimek; datum in kraj rojstva; državljanstvo; stalno prebivališče

d) drugi podatki o osebnem stanju, oz njegovih spremembah (priznanje očetovstva, skrbništvo, posvojitev)

= matičar vpiše v rojstno knjigo otroka v kraju, v katerem se je otrok rodil

= rojstvo otroka v bolnišnici ali porodnišnici javi ta, če pa se je otrok rodil doma, to stori oče – v 15 dneh

V POROČNI MATIČNI KNJIGI so podatki

a) o sklenitvi zakonske zveze: datum in kraj poroke; ime in priimek zakoncev pred sklenitvijo zakonske zveze in po njej; matični številki zakoncev; njuno državljanstvo; stalno prebivališče

b) o osebnih imenih staršev zakoncev

c) o osebnih imenih in prebivališčih prič pri sklenitvi zakonske zveze

d) o osebnem imenu osebe, pred katero je bila zakonska zveza sklenjena

e) o imenu in priimku matičarja

f) o prenehanju ali neveljavnosti zakonske zveze

g) o spremembi osebnega imena zakoncev

h) o pooblaščenju, če je zastopal enega od zakoncev

V MATIČNE KNJIGO UMRLIH vpiše matičar

a) osebno ime umrlega; njegov spol; dan, mesec, leto in uro ter kraj smrti; rojstne podatke umrlega; njegovo EMŠO; državljanstvo in stalno prebivališče

b) osebno ime staršev in če je bil poročen tudi osebno ime zakonca

c) osebno ime tistega, ki je prijavil smrt, oziroma naslov organizacije

d) razglasitev pogrešanega za mrtvega

= smrt je treba vpisati v matično knjigo umrlih matičnega območja, na katerem je kraj, kjer je smrt nastopila

= smrt lahko prijavijo svojci, organizacija ali zdravnik (predložiti je potrebno potrdilo zdravnika)

= na zahtevo zainteresirane osebe izdaja matičar izpiske in potrdila iz matičnih knjig

= te listine je potrebno izdati najkasneje v 15 dneh po prošnji stranke

= če matičar ne stori, se lahko stranka pritoži, saj veljajo pravila o molku uradne osebe

C) POTNE LISTINE

= rabimo jih za potovanje v druge države

= z njo dokazujemo svojo istovetnost in državljanstvo

= je javna listina, ki jo izda na osnovi osebne vloge stranke upravni organ za notranje zadeve

1. POTNI LIST

= najbolj pogosta potna listina

= izdan je na dobo 10 let, osebam mlajšim od 18 let na 5 let in otrokom na 2 leti

2. SKUPINSKI POTNI LIST

= izda upravni organ za min 5 in največ 50 oseb, ki skupaj potujejo v tujino in se vračajo v državo

= izdan je za eno potovanje in velja eno leto

3. DIPLOMATSKI POTNI LIST

- = izda zunanje ministrstvo določenim državnim funkcionarjem in družinskim članom (predsednik republike, vlade; uslužbenec diplomatskega ali konzularnega predstavništva)
- = izdan je za 5 let

4. POTNI LIST ZA VRNITEV

- = dobi slo državljan, ki je v tujini ostal brez potne listine
- = veljavnost je praviloma 30 dni, nikakor pa ne more biti daljša od 60 dni

5. VIZUMI

- = kot posebno dovoljenje za prihod in odhod iz države ali za prehod čez državo
- = izdajajo diplomatska in konzularna predstavništva te države
- = RS je z vsemi državami sklenila dogovor o reciprociete na osnovi vzajemnosti

- = o izdaji potne listine odloča upravni organ v upravnem postopku
- = vlogo lahko UP zavrne na zahtevo sodišča prošnjo zavrne, če je zoper prosilca uveden kazenski postopek
- + na zahtevo organa za notranje zadeve, če je bil prosilec že kaznovan za kaznivo dejanje, ki je povezano s tujino (mednarodni terorizem, tihotapstvo...)
- + na zahtevo upravnega organa, pristojnega za obrambo, kadar obstajajo posebni interesi obrambe države

- = vsak državljan ima lahko samo eno potno listino iste vrste
- = prepovedano jo je posojati drugemu, oz uporabiti tujo potno listino kot svojo
- = če potno listino izgubimo, oz pogrešamo, dobimo novo šele, ko prejšnjo prekličemo v UR RS

13. UPRAVNO-PRAVNO UREJANJE OKOLJA

OKOLJE

- = je celovitost vseh življenjskih pogojev za posameznika in družbene skupine
- = človekovo naravno okolje: rastline, živali, mikroorganizme, tla, vodo in zrak
- = zaradi človekovega poseganja v naravno okolje je treba človekovo ravnanje urejati s pravnimi normami in tudi ukrepi državnih organov
- = temeljni cilj je varstvo zdravja in življenja ljudi danes in v prihodnosti
- = moderna DR poleg splošne politike tudi neposredno vpliva na obnašanje ljudi in družb org v zvezi z okoljem

INDIVIDUALNI UPRAVNI AKTI

- = z njimi je pravnim subjektom (fizičnim, pravnim osebam) naloženo, naj nekaj storijo, dopustijo ali opustijo
- = upravno kontrolno delovanje za izvrševanje zakonov ima zlasti
 - a) obvezno prijavo posegov v okolje
 - = predhodna odobritev nekega delovanja
 - = osnova za izdajo dokumenta (gradbeno, obratovalno delovanje)
 - = potrebno prijaviti naknadne spremembe v tehnološkem procesu, obsegu proizvodnje ali spreminjanju podobe kraja (posebno pomembno pri nevarnih snoveh, odplakah in izpuhih)
 - = če niso izpolnjeni vsi predpisi, lahko upravni organ zadrži ali odkloni izdajo dovoljenja
 - b) predhodno odobritev za posege v okolje
 - c) pooblastila za izrekanje prepovedi poseganja v okolje
 - d) nadzor nad posegi v okolje

ZADRŽKI

- = pri posegih v okolje zelo značilni
- = dovoljujemo, če...
- = običajno sledi predhodni ogled objekta

VEZANA ODLOČBA

- = prvi odločbi o odobritvi sledi nova, ki ugotavlja, da izvedeni projekt ustreza predpisu in v prvi odločbi postavljenim pogojem

ENOTNA ODLOČBA

- = na področju urbanizma, energetike, vodnega gospodarstva, sodeluje več upravnih organov
- = izdajo eno odločbo, h kateri se potegne mnenja vseh pristojnih organov – resorjev, oziroma se upoštevajo vsi specialni predpisi, ki urejajo posamezne sestavine človekovega okolja

POSEBNOSTI

- a) javna objava zahtevka predlagatelja
 - b) pravica javnosti, da pregleda priloženo dokumentacijo
 - c) pravica zainteresiranih, da dajo k predlogu ali zahtevku predloge
 - d) pritegne se izvedence – eksperte v odločanje
- = v postopku na področju varstva okolja se v javni objavi navadno določi tudi rok za priglasitev udeležbe javnosti in različnih strokovnih združenj ter zastopnikov javnih interesov (varuh človekovih pravic) v teh interesih

DELNE IN PREDHODNE ODLOČBE

- = pri velikih projektih izraz racionalnosti, na osnovi takšnih odločb investitor šele odloča ali se bo lotil nekega projekta ali ne (predhodna lokacijska odločba)
- = že med delovanjem je mogoče prepovedati njegovo nadaljnje delo, če kontrola pokaže, da niso izpolnjeni vsi v odločbi določeni pogoji (izredna razveljavitev odločbe)

DOLGOROČNI CILJI VARSTVA OKOLJA

- a) trajno ohranjanje vitalnosti narave in ekološkega ravnotežja
 - b) ohranjanje raznovrstnosti in kakovosti naravnih dobrin ter ohranjanje rodovitnosti zemljišč
 - c) ohranjanje in obnavljanje pestrosti ter kulturne podobe krajine
 - d) zmanjševanje porabe naravnih virov, snovi in energije
- = povečati uporabo obnovljivih naravnih virov, preprečevati različne nevarnosti za okolje in odpraviti poškodbe naravnega okolja; spreminjanje proizvodnih tehnologij tako, da uporabljajo čim manj virov

in so čim manj obremenilne za okolje (zmanjševanje obsega škodljivih odpadkov in uporaba neškodljivih in razgradljivih kemikalij)

Za varstvo okolja skrbijo

- a) republika s prejetjem predpisov in izvajanjem pravnega nadzora
= vlada in ministrstva, republiški inšpektor za nadzorstvo na področju varstva okolja
= DZ sprejme nacionalni program varstva okolja
- b) občine in lokalne skupnosti
- c) podjetja, ki opravljajo dejavnost varstva okolja in ustrezne javne službe
- d) ustrezna strokovna društva in združenja ter posamezniki

4. POOBLASTILA ORGANOV ZA NOTRANJE ZADEVE IN UPRAVNO KAZNOVANJE

1. POOBLASTILA ORGANOV ZA NOTRANJE ZADEVE

= pooblašene uradne osebe, ki imajo pooblastila, določena v zakonodaji o not zadevah, kazenskem postopku, prekrških...

= uporabljajo opozorila, legitimiranje, pridržanje oseb in preiskavo, uporabo streljanja

A) LEGITIMIRANJE

1. za ugotavljanje istovetnosti sumljivih oseb ali oseb, ki jim j treba odvzeti prostost

= pooblašena uradna oseba na ukaz predstojnika ali na upravičeno zahtevo drugih državljanov oz zoper storilce kaznivih dejanj in prekrškov

2. za zbiranje osebnih podatkov oseb v kazenskem postopku ali postopku o prekršku

= če ni mogoče dobiti podatkov z legitimacijo, opravi uradna oseba identifikacijo na policijski postaji

B) PRIDRŽANJE OSEBE

= ki moti ali ogroža javni red ali mir

= traja lahko max 24 ur

= ker gre za poseg nad svobodno osebo, mora uradna oseba poučiti pridržanega, da ima pravico do odvetnika in da mi ni dolžna dajati izjav

= pridržati je možno tudi osebo, ki je bila zaloten ob kaznivem dejanju ali prekršku in obstaja sum, da bo s tem nadaljevala ali ga ponovila, oziroma pobegnila

C) HIŠNA PREISKAVA

= v z ustavo zagotovljena nedotaknjenost stanovanja se lahko posega

a) na osnovi odredbe sodnika za prekrške ali sodnika

b) če kdo kliče na pomoč

c) če je treba prijati storilca kaznivega dejanja

d) če je to nujno potrebno za varnost premoženja

e) kadar je to potrebno zaradi zavarovanja dokazov

f) kadar je treba v stanovanje, v katerem je nekdo, ki ga je treba prijati po odredbi pristojnega državnega organa

= imetniku stanovanja izda uradna oseba potrdilo o vstopu v njegovo stanovanje, uradna oseba pa mora o tem dejanju napisati poročilo

= pri hišni preiskavi morata biti navzoča 2 polnoletna državljana kot prič

= k preiskavi mora biti povabljen tudi imetnik stanovanja

= opraviti se sme samo ob hujših prekrških, če je verjetno, da se bodo pri posamezniku našli predmeti ali sledovi, ki bi bili lahko pomembni za postopek v prekršku ali se pričakuje, da bo mogoče obdolženca prijati v stanovanju

Č) OSEBNA PREISKAVA

= če je verjetno, da se bodo pri posamezniku našli predmeti ali sledovi, ki bi bili lahko pomembni za vodenje postopka o prekršku

= lahko jo opravi samo oseba istega spola

= o preiskavi se napiše zapisnik

D) PREGLED OSEB, PRTLJAGE IN OSEBNIH SREDSTEV

= je potreben zaradi varnosti javnega prometa

= utemeljen mora biti s sumom, da so pri osebi ali v tovoru naprave, oz snovi, s katerimi je lahko ogrožena splošna varnost ljudi in premoženja

= če obstaja sum, da so takšne naprave v pošiljki, jo sme uradna ose izločiti iz prometa in jo dati v pregled ustreznemu strokovnjaku

E) PRISILNA SREDSTVA

= uporaba fizične sile, gumijevke, plinskih sredstev, sredstev za vklepanje in vezanje, vodnega curka,

- službenega psa, posebnih motornih vozil, sredstev za prisilno upravljanje vozil in strelnega orožja
- = smejo se uporabljati pod določenimi pogoji – če ni mogoče z drugimi sredstvi zagotoviti javnega reda ali miru ali zagotoviti izvajanja zakona
- = najprej je potrebno uporabiti milejše, nato hujše
- = o vsaki uporabi prisilnega sredstva mora uradna os napisati poročilo in ga predati nadrejenemu – starešini
- = vsebovati mora podatke o vrsti prisilnega sredstva, proti komu je bilo uporabljeno in v kakšnih okoliščinah
- = če je uradna os uporabila prisilno sredstvo nezakonito, je disciplinsko, odškodninsko in kazensko odgovorna

B UPRAVNO KAZNOVANJE

- = uradne osebe imajo pristojnost kršitelja denarno kaznovati
- = izterjava denarne kazni na kraju storitve prekrška je izjema pravila, da je treba za storjeni prekršek izdati odločbo, ki je izvršljiva šele po njeni pravnomočnosti

ORGANSKI MANDAT = ko uradna os na kraju prekrška ustno naznani in izda denarno kazen
= sploh ne izda pisne odločbe

- = s plačilom denarne kazni se storilec odpoveduje pravici do ugovora in pritožbe – soglaša z ugotovitvijo
- = če odkloni plačilo, in ne plača kazni niti po prejemu plačilnega naloga ima storilec pravico do pritožbe

- = če storilec ne plača denarne kazni takoj, jo mora v 8 dneh od prejema plačilnega naloga
- = če v tem roku kazen ni poravnana, pošlje uradna os plačilni nalog organu, pristojnemu za izterjavo davkov
- = plačilni nalog je pravna osnova za izvršbo, oz prisilno izterjavo denarja

UGOVOR

- = v roku 8 dni je možno vložiti pri organu, čigar uslužbenec je izrekel denarno kazen
- = ustno ali pisno
- = sodnik za prekrške odloči o ugovoru
- = zoper odločitev sodnika za prekrške je možna pritožba na republiški sekretariat za prekrške
- = ugovor in pritožba zadržita izvršitev izrečene denarne kazni

PREKRŠEK

- = je ravnanje, ki nasprotuje predpisom javnega reda in miru
- = zaradi manjše nevarnosti v primerjavi s kaznivimi dejanji, je predvidena upravna kazen

1. NAČELO ZAKONITOSTI

- = nikomur ne sme biti izrečena sankcija za prekršek, če dejanje ni bilo z zakonom določeno kot prekršek preden je bilo storjeno, in ni bila napisana sankcija za prekršek

SANKCIJE

- a) kazni
 - = denarna kazen ali zapor samo za hujše prekrške, s katerimi sta ogrožena zdravje in življenje ljudi
- b) opomin
 - = prekršek, ki je bil storjen v olajševalnih okoliščinah
- c) varstveni ukrepi
 - = da bi se preprečilo, da bi storilec ponavljal prekrške
 - = odvzem predmetov + začasen motornega vozila + prepoved samostojnega opravljanja poklica ali dejavnosti + prepoved vožnje motornega vozila + odstranitev tujca iz države
- = nihče ne sme obdržati premoženjske koristi, ki jo je pridobil s prekrškom
- d) vzgojni ukrepi
 - = ukor: če mladostnik stori prekršek zaradi lahkomišelnosti
 - = oddaja v disciplinski center: za določeno št ur ob nedeljah in praznikih ali na dan (max 7 dni)
 - = strožje nadzorstvo: starši, posvojitelj, rejnik, skrbnik, organ soc varstva

ODGOVORNOST ZA PREKRŠEK

- = predpostavlja obstoj prištevnosti in krivde
- = mogoče ga je storiti iz malomarnosti ali naklepom
- = individualna, ni pa odgovoren, če je storil pod prisilo
- = pri prekrških je ogrožen javni red in mir, ki ga opredeljujejo pravila, ki omogočajo sožitje ljudi in

državljska disciplina, ki je potrebna zaradi varstva državljanov

Postopek o prekrških se vse bolj razlikuje od splošnega upravnega postopka, približal se je kazenskemu pravu
Pravila o prekrških se prištevajo k kaznovalnemu pravu in ne hajo biti del upravnega prava